

Plewako Gustaw (1919-1997)

-kapitan żeglugi wielkiej, w czasie II wojny oficer na polskich okrętach wojennych na Zachodzie, po wojnie -doradca do spraw marynarki wojennej cesarza Etiopii; znany gawędziarz.

Urodził się 13 lutego 1919 roku w Tambowie pod Moskwą. Do szkół uczęszczał w Łunińcu (obecnie na Białorusi). Po zdaniu matury wstąpił do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej. jako słuchacz drugiego rocznika wyszedł 6 maja 1939 r. na ORP "Iskra" z Gdyni na rejs szkoleniowy. Gdy wybuchła wojna przeokrętowany został w Casablance na ORP "Wilia" a następnie na ORP "Gdynia". W Szkole Podchorążych Marynarki Wojennej ukończył wydział nawigacji i odbył staż (do kwietnia 1940 roku) na ORP "Błyskawica". W lutym 1941 r. rozpoczął służbę na pancerniku HM S "Queen Elizabeth" na Morzu Śródziemnym, następnie na lotniskowcu HMS "Formidable" (rejs dookoła Afryki i powrót do Anglii). Po zakończeniu stażu i promowaniu w 1941 r. na

podporucznika marynarki, przerzucony został samolotem z Belfastu na ORP "Garland" jako oficer artylerii. Uczestniczył w słynnym, tragicznym konwoju PQ 16 do Murmańska w maju 1942 roku, podczas którego 10 polskich oficerów i 13 marynarzy zginęło, 46 było rannych, w tym ponad połowa ciężko. "Tak wysokie straty w 145-osobowej załodze wynikły stąd, że bomby lotnicze miały prawdopodobnie zapalniki detonujące przy uderzeniu o powierzchnię wody. Cztery z nich spadły o kilka metrów od prawej burty. Potem eksplodowały parki amunicyjne na pokładzie, a reszty dokonała broń pokładowa samolotów" (Zbigniew Adamski, ORP "Garland"). W czasie morskiego pogrzebu w Murmańsku (na który sowiecka Flota Północna nie przysłała swego przedstawiciela, co Anglicy ocenili jako wielki nietakt) dowodził plutonem honorowym. Taki sam pluton wystawili marynarze brytyjscy.

Po powrocie do Wielkiej Brytanii został Gustaw Plewako skierowany do ośrodka szkoleniowego i od 27 lipca służył jako instruktor w obozie Szkolnym w Glenholt. W sierpniu 1942 r. wyznaczony został na budujący się podwodny ORP "Dzik", którym dowodził Bolesław Romanowski, i związał się z tym okrętem niemal do końca wojny (w 1944 t. awansowany na porucznika marynarki). Jeszcze w kwietniu 1945 r. był słuchaczem Kursu Oficerów Broni Podwodnej przy Komendzie Morskiej "Południe", a w maju służył na ORP "Piorun". Służbę zakończył w stopniu kapitana.

Nie mogąc zdecydować się: wracać do kraju, czy zostać na Zachodzie, wyjechał do Afryki. "To najbardziej tajemniczy okres życia ojca -wspomina syn dr Stanisław Plewako. -Był bowiem ojciec doradcą do spraw marynarki wojennej na dworze cesarza Etiopii, ale myślę, że także pracował w wywiadzie, gdyż niewiele opowiadał, zasłaniając się tajemnicą. Przez jakiś czas przychodziły do domu kartki z życzeniami urodzinowymi wysyłane z cesarskiego pałacu. W maju 1948 roku powrócił do kraju i pływał w GAL-u (późniejszym PLO) jako kapitan do 1951 roku, gdy- w ramach stalinowskich represji -został z PLO usunięty i zabrano mu książeczkę żeglarską. Zaczepił się wówczas w Polskim Rejestrze Statków w Gdańsku. W 1956 roku przywrócono mu prawo pływania -a wówczas wyjechał do Indonezji, gdzie w latach 1957-1963 był m.in. kapitanem statku flagowego "Tambumass". Po powrocie pracował krótko w PŻM, a potem aż do emerytury jako kapitan w PLO. Odznaczony był m.in.: orderem Polonia Restituta, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnym Krzyżem Zasługi, trzykrotnie Krzyżem Walecznych. Zmarł 16 czerwca 1997 roku, pochowany został -zgodnie z ostatnią wolą -na cmentarzu oksywskim. "Powiedział, że chce leżeć tam, gdzie jego dowódca i koledzy -wspominał Stanisław Plewako. - Tam jest komandor Karnicki, tam oni wszyscy chcą być. Na grobie mojego ojca wyrte są w kamieniu nazwy dwóch jego ukochanych statków: ORP "Garland" i ORP "Dzik".

Autor Kwiatkowska, Małgorzata
Tytuł Gdynińskie cmentarze: o twórcach miasta, portu i floty: 350 sylwetek, mapy gdynińskich cmentarzy / Małgorzata Kwiatkowska, Wiesława Sokółowska.
Adres wyd Gdynia : "Verbi Causa", 2003.
Opis fiz 341 s., [1] k. tabl. kolor. złoż. luz. : il., mapy ; 25 cm.
Streszcz Bibliogr. Indeks.
WspółTwt Sokółowska, Wiesława
ISBN 8391852628

Syn Gustawa, Ryszard Plewako nadesłał uwagi do zamieszczonego biogramu:

„znajduję w nim wiele nieścisłości. Najważniejsza - Ojciec zmarł 12 czerwca 1997, a pochowany został na cmentarzu na Oksywiu 17 czerwca tegoż roku. Inne sprawy, jak pobyt w Indonezji oraz pływanie w polskiej flocie są również nieścisłe (w Indonezji był w latach 1957 - 1959).”

<http://alpha.bn.org.pl/>